

El gran relat de la inflació alemanya

La fam dels uns genera l'or dels altres, escriu Josep Pla des de Berlín, l'agost del 1923, a la primera pàgina de *La Publicitat* del dia 1 de setembre, en relació amb la dramàtica situació econòmica i social d'una Alemanya que veu com el marc es deprecia dia a dia, hora a hora, fins a arribar a xifres impensables, de manera que els bitllets van poder servir per empaperar parets i les cartes no arribaven perquè la tarifa dels segells havia augmentat poc després d'haver deixat el sobre a la bústia, però, com diu el periodista, els rics es van fer més rics. Així, indica Pla, "la fam acumulada dels alemanys ha produït l'acumulació fantàstica de capital del senyor Stinnes." Hugo Stinnes, l'home de negocis més famós del moment, no va poder, però, continuar enriquint-se gaire temps més: es mor l'any següent.

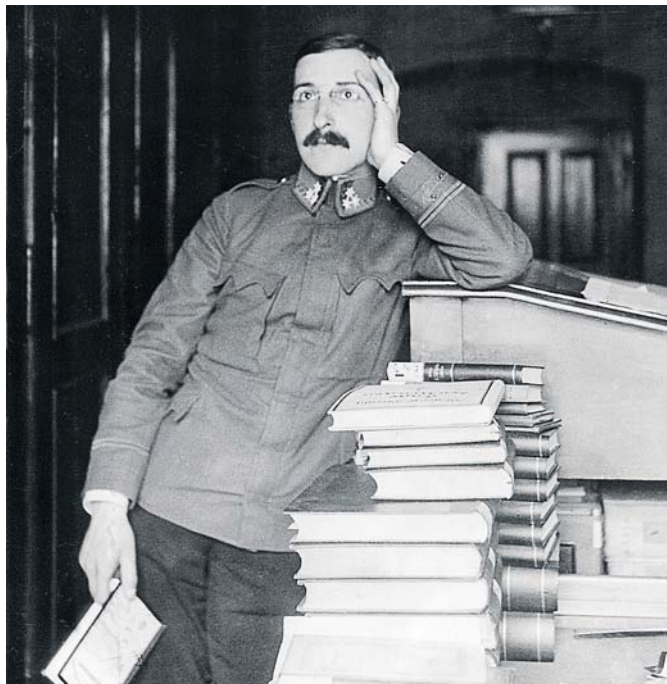
A les memòries, Stefan Zweig recorda que durant la caiguda del marc va excel·lir la figura gegantina del més gran dels aprofitats, Stinnes, el qual, a còpia d'ampliar el seu crèdit comprava tot el que podia comprar, de mines, fàbriques i accions a grans propietats, tot això amb res, perquè l'import de cada deute es convertia en zero.

El fenomen dels deutes dels préstecs reduïts pràcticament en zero el van poder descobrir, per exemple, els lectors del diari carlista *El Norte*, de Girona, aquell 23, en una informació, des d'Alemanya, sobre la nova església de Remagen: "L'església fou aixecada abans de la guerra i costà uns sis-cents mil marcs i es feren préstecs pels majors contribuents i a càrrec del poble, donant-se el cas que es deuen avui cent mil marcs, que són per cert ben fàcils de pagar, per haver-se desvaloritzat dita moneda".

El 8 de maig d'aquell any, l'economista, articulista i pensador Joan Crexells, que havia precedit Pla en la corresponsalia de *La Publi* a Alemanya, descrivia el fenomen perfectament: "Alemanya avui es el capitalisme desfermat. Cada nova baixa del marc és un nou repartiment de la riquesa. Un nou repartiment de la riquesa en el qual els qui hi guanyen són els qui menys s'ho mereixen. Els estalvis de l'obrer, els béns del petit capitalista, l'origen dels quals està tot sovint en el propi treball productiu o en el dels seus avantpassats, en una baixa del marc són totalment perduts i reapareixen en mans d'algun borsista paràsit".

Eugeni Xammar, corresponsal de *La Veu de Catalunya* a Berlín, també en parlà, el dia 10 de novembre: "Que un parell de milions de ciutadans facin negocis molt grassos i rodons no ens ha de fer desconèixer —molt al contrari— que hi ha una seixantena de milions d'alemanys que la ballen magra, molt magra".

L'any 1925, dos anys després d'aquell 1923 que va registrar el punt més alt de la inflació alemanya, Stefan Zweig li dedica el magnífic relat *La col·lecció invisible*, com anuncia el subtítol,

Stefan Zweig resumeix el drama de l'astronòmica devaluació del marc alemany amb la narració *La col·lecció invisible*.

"Un episodi de la inflació alemanya". A través de la família d'un col·leccionista de gravats, l'autor explica com va quedar perjudicada la petita burgesia que s'havia de malvendre els objectes d'art antics per poder sobreviure, mentre que els antiquaris relacionats amb les grans fortunes se n'aprofitaven retardant-ne uns dies el pagament de manera que els diners ja haguessin perdut part del seu valor.

Publicat el 31 de maig al diari liberal *Vossische Zeitung*, dos mesos més tard ja el tradueix a l'anglès la revista literària de Boston *Living Age* i l'any següent, Pynson Printers de Nova York en fa una edició il·lustrada per Joseph Malay. El 1927 apareix la primera edició en volum de l'original, publicada per l'almanac *Insel*, del 1927 i dos anys més tard, l'autor l'inclou en el recull de quatre narracions *Petita crònica* (*Kleine Chronik*).

Les Edicions de la Ela Geminada van traduir el recull el 2015, en versió de Marc Jiménez Buzzi. El volum s'ha mantingut viu d'aleshores ençà, a través de dues reedicions, una primera del 2016 i una segona de gener d'enguany. Però amb molt bon criteri, l'editor J.J. De Olañeta va pensar que *La col·lecció invisible* havia de convertir-se en el títol d'un llibre dedicat íntegrament al relat i ara el tenim també a l'abast en versió d'Alex Weiss.